

รายงานโครงการวิจัย เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ

ที่มาและความสำคัญ

ปัจจุบันมีผู้สูงอายุหันมาใช้สารสนเทศ เพื่อการสื่อสารและรับข้อมูลเรื่องสุขภาพเป็นจำนวนมาก อีกทั้งการสื่อสารและส่งต่อข้อมูลต่างๆในปัจจุบันก็เป็นไปด้วยความรวดเร็ว จนในบางครั้งนั้นอาจทำให้เกิดการส่งต่อสารที่เป็นเท็จหรือไม่ได้ผ่านการคัดกรองอย่างมีประสิทธิภาพมากนัก จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพตามมาได้ ทางผู้ศึกษาจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศด้านสุขภาพของผู้สูงอายุและประเมินการรู้สารสนเทศของผู้สูงอายุเพื่อเป็นนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาให้ผู้สูงอายุสามารถรับสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่รับสารที่เป็นเท็จที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพในอนาคตได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ
2. เพื่อประเมินการรู้สารสนเทศด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ

ขอบเขตการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ผู้สูงอายุจำนวน 10 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

1. เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป
2. ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ในการหาข้อมูลสารสนเทศด้านสุขภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศด้านสุขภาพและการรู้สารสนเทศสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ
2. สร้างเครื่องมือวิจัยโดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล
ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ เป็น 4 หัวข้อดังนี้
1) ด้านความต้องการ 2) ด้านการแสวงหา
3) ด้านการใช้ 4) ด้านปัญหา
ตอนที่ 3 แบบประเมินแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น
1) ด้านการเข้าถึงสารสนเทศสุขภาพ จำนวน 10 ข้อ
2) ด้านการประเมินสารสนเทศสุขภาพ จำนวน 12 ข้อ
3) ด้านการใช้สารสนเทศสุขภาพ จำนวน 8 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดการข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ในด้านการศึกษาวิเคราะห์แยกด้านและประเด็น ด้านการประเมินทำการหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย โดยนำคะแนนที่ได้จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมาคำนวณหาระดับการรู้และคิดเป็นร้อยละ

เกณฑ์การประเมินร้อยละ ≥ 80	ระดับการรู้สารสนเทศสูงมาก
ร้อยละ ≥ 70 - < 80	ระดับการรู้สารสนเทศสูง
ร้อยละ ≥ 60 - < 70	ระดับการรู้สารสนเทศปานกลาง
ร้อยละ < 60	ระดับการรู้สารสนเทศต่ำ

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

การศึกษาระดับปริญญาตรี

ปรกอบอาชีพที่หลากหลาย

มีโรคประจำตัว

ความถี่ในการใช้สารสนเทศ 2 - 3 ครั้ง / สัปดาห์

2. ผลการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารสนเทศด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ

2.1 ด้านความต้องการใช้มีความต้องการสารสนเทศที่เป็นสื่อวีดิโอและรูปภาพ

2.2 ด้านการแสวงหา ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีการค้นหาข้อมูลด้านสุขภาพได้ด้วยตนเอง

2.3 ด้านการใช้สาร ผู้สูงอายุมักมีการประเมินสารสนเทศและไม่ประเมินสารสนเทศ

2.4 ด้านปัญหา ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่พบปัญหาในการค้นหาข้อมูล

3. ผลการประเมินการรู้สารสนเทศด้านสุขภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการใช้สารสนเทศด้านสุขภาพ

1.1 ด้านความต้องการใช้สารสนเทศสุขภาพ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการมีสื่อที่เห็นและเป็นสื่อวีดิโอและรูปภาพ เนื่องจากอายุที่มากขึ้นจึงไม่สามารถอ่านบทความหรือสื่อสารสนเทศที่ต้องการได้ จึงต้องการทราบเรื่องการป้องกันโรคของตนเองและคนในครอบครัว เพื่อนำไปปรับใช้และศึกษาไว้เพื่อเป็นความรู้ของตนเอง (พรชิตา อุปถัมภ์, 2559; ชลธิชา ดินขุนทด, 2559)

1.2 ด้านการแสวงหาสารสนเทศด้านสุขภาพ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีการค้นหาข้อมูลด้านสุขภาพได้ด้วยตนเอง สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพกับคนอื่น ๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พรชิตา อุปถัมภ์, ปัทมาพร เย็นบำรุง, ศรีนครินทร์ เถียรย์ และ สมศักดิ์ ศรีบริสุทธิ์สกุล, 2562) ที่ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป สามารถแสวงหาสารสนเทศได้ด้วยตนเอง

1.3 ด้านการใช้สารสนเทศด้านสุขภาพ ผู้สูงอายุมักมีการประเมินสารสนเทศ โดยประเมินค้นหาผ่านทางเว็บไซต์เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงหรืออาจสอบถามบุคคลใกล้ชิดเพื่อเปรียบเทียบความน่าเชื่อถือของข้อมูลสุขภาพที่ซึ่งได้มา ว่ามีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใดก่อนปฏิบัติจริง

1.4 ด้านปัญหาของการใช้สารสนเทศด้านสุขภาพ มีผู้สูงอายุที่ไม่ชำนาญในการใช้สารสนเทศ จึงทำให้เกิดปัญหาในการใช้สารสนเทศในปัจจุบันและยังส่งผลกระทบต่อการใช้ข้อมูลสารสนเทศสุขภาพ อีกด้วย (อารีย์ มายังพงษ์ และ เกื้อกุล ตาเย็น, 2559)

2. การประเมินการรู้สารสนเทศ

ด้านการเข้าถึงสารสนเทศสุขภาพ พบว่าผู้สูงอายุมักมีการประเมินสารสนเทศอยู่ในระดับต่ำ อาจเป็นเพราะว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ค้นหาเกี่ยวกับสารสนเทศสุขภาพแต่ใช้การรับรู้สารสนเทศสุขภาพผ่านทางสื่อสิ่งพิมพ์หรือการฟังจากโทรทัศน์แหล่งสารสนเทศด้านสุขภาพที่ผู้สูงอายุให้ความน่าเชื่อถือมากที่สุดคือ แหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคล เช่น แพทย์ เกษิษฐกร พยาบาล ซึ่งมีความน่าเชื่อถือมากกว่าการหาข้อมูลสารสนเทศทางออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชิตา (2559)

ด้านการประเมินสารสนเทศ พบว่าผู้สูงอายุมักมีการประเมินการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้สูงอายุมีความคิดที่ซ้ำซ้อนต่าง ๆ ที่นำมาเสนอข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพนั้นถูกคัดกรองเรียบร้อยแล้วและมีความถูกต้องมากที่สุด ไม่ได้ถูกตรวจสอบอย่างรอบคอบก่อนนำมาปรับใช้กับตนเอง ทั้งนี้ผู้สูงอายุอยู่ในสถานะกลุ่มเสี่ยงที่อาจยอมรับหรือหลงเชื่อบุคคลที่ไว้ใจหรือแหล่งข้อมูลที่ ใกล้ชิดได้ง่าย ทำให้ขาดความสามารถในการกลั่นกรอง ขาดวิจารณญาณ นำไปสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาดได้ (Cutilli, 2015; ชลธิชา ดินขุนทด และสมาน ลอยฟ้า 2559; พรชิตา อุปถัมภ์, 2559)

ด้านการใช้สารสนเทศสุขภาพ พบว่าผู้สูงอายุมักมีการประเมินการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเนื่องจากผู้สูงอายุบางส่วนมีการประเมินสารสนเทศก่อนนำข้อมูลด้านสุขภาพที่ได้รับมาปรับใช้กับตนเอง มีการค้นหาข้อมูลสารสนเทศเพิ่มเติมจากหลาย ๆ แหล่ง เพื่อเปรียบเทียบและคัดกรองข้อมูล ทำให้สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลเหล่านั้นได้อย่างครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ก้องกิตติการ บุญช่วย (2563) ที่พบว่า ผู้สูงอายุสามารถใช้ประโยชน์จากสารสนเทศด้านสุขภาพที่ได้รับมาได้อย่างดี

คณะผู้จัดทำ

นายต่อลาภ วุฒิเจริญศักดิ์ 63101010217
นางสาวปัญญาวีร์ พิพ่วนนอก 63101010223
นายรัฐนาท วิบุตตะลพ 63101010232
นางสาวณัฐกานดา บัวพูล 63101010586

นายณนทกัท สุวรรณเวช 63101010587
นางสาวนันทรัตน์ เนียมแย้ม 63101010588
นางสาวลักษิกา ฤทธิ์เต็ม 63101010959
นางสาวสุกัลลักษณ์ พักแก้ว 63101010602

อาจารย์ที่ปรึกษา
ผศ.ดร.ศศิพิมล ประพันธ์พงศ์